

Πρόσθετο Πρωτόκολλο II στις Συμβάσεις της Γενεύης της 12ης Αυγούστου 1949 για την προστασία των θυμάτων μη διεθνών ενόπλων συρράξεων

Υιοθετήθηκε στις 8.6.1977 από τη Διπλωματική Διάσκεψη για την Επαναβεβαίωση και Ανάπτυξη του
Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου που εφαρμόζεται στις Ένοπλες Συγκρούσεις
Έναρξη ισχύος: 7.12.1978, σύμφωνα με το άρθρο 23¹
_Text: United Nations, Treaty Series, No. 17513, vol. 1125, p. 609

[όπως κυρώθηκε με το **N. 2105/1992 : Κύρωση Πρόσθετου Πρωτοκόλλου II στις Συμβάσεις της Γενεύης της 12ης Αυγούστου 1949 (ΦΕΚ 196, τ. Α΄)**]

Κυρώνεται και έχει την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος το Πρόσθετο Πρωτόκολλο II στις Συμβάσεις της Γενεύης της 12ης Αυγούστου 1949 που υπογράφηκε στη Γενεύη στις 8 Ιουνίου 1977 του οποίου το κείμενο σε πρωτότυπο στην αγγλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική έχει ως εξής:

Συμπληρωματικό Πρωτόκολλο των Συμφωνιών της Γενεύης της 12^{ης} Αυγούστου 1949 για την Προστασία των Θυμάτων Μη Διεθνών Ένοπλων Συρράξεων

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Τα Συμβαλλόμενα Μέρη

Έχοντας υπόψη ότι οι ανθρωπιστικές αρχές που διαλαμβάνεται στο άρθρο 3, κοινό στις Συμφωνίες της Γενεύης της 12ης Αυγούστου 1949², συνιστούν το θεμέλιο σεβασμού του ατόμου σε περιπτώσεις ενόπλων συρράξεων μη διεθνούς χαρακτήρα,

Λαμβάνοντας περαιτέρω υπόψη ότι τα διεθνή όργανα που αναφέρονται στα ανθρώπινα δικαιώματα προσφέρουν βασική προστασία στο άτομο,

Τονίζοντας την ανάγκη διασφάλισης καλύτερης προστασίας για τα θύματα αυτών των ενόπλων συρράξεων,

Λαμβάνοντας υπόψη ότι, σε περιπτώσεις οι οποίες δεν καλύπτονται από την ισχύουσα νομοθεσία, το άτομο παραμένει κάτω από την προστασία των αρχών του ανθρωπισμού και των επιταγών της κοινής συνείδησης,

Συμφώνησαν τα ακόλουθα:

ΜΕΡΟΣ I: ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ

Υλικό πεδίο εφαρμογής

Άρθρο 1.- 1. Το παρόν Πρωτόκολλο, το οποίο διευρύνει και συμπληρώνει το άρθρο 3, κοινό στις Συμφωνίες της Γενεύης της 12ης Αυγούστου 1949, χωρίς να τροποποιεί τους υφιστάμενους όρους εφαρμογής του, θα εφαρμόζεται σε όλες τις ένοπλες συρράξεις, οι οποίες δεν καλύπτονται από το άρθρο 1 του Συμπληρωματικού Πρωτοκόλλου των Συμφωνιών της Γενεύης της 12^{ης} Αυγούστου 1949. Μα την προστασία των θυμάτων των Διεθνών Ενόπλων Συρράξεων (Πρωτόκολλο 1) και οι οποίες λαμβάνουν χώρα στο έδαφος υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους μεταξύ των ενόπλων δυνάμεών του και αντιπάλων ενόπλων δυνάμεων ή άλλων οργανωμένων ενόπλων ομάδων που, κάτω από υπεύθυνη διοίκηση, ασκούν τέτοιας μορφής έλεγχο σε τμήμα του εδάφους του παραπάνω Μέρους, που να δίνει τη δυνατότητα διενέργειας συνεχών και συνδυασμένων στρατιωτικών επιχειρήσεων και εφαρμογή παρόντος Πρωτοκόλλου.

2. Το παρόν Πρωτόκολλο δεν να εφαρμόζεται σε καταστάσεις εσωτερικών αναταραχών και εντάξεων όπως ταραχών, μεμονωμένων και σποραδικών πράξεων βίας και άλλων πράξεων παρόμοιας φύσεως μη

¹ Για τα συμβαλλόμενα κράτη και τις επιφυλάξεις βλέπε στην ιστοσελίδα:

<http://treaties.un.org/Pages/Home.aspx?lang=en>

² United Nations, Treaty Series, vol. 75, pp 31, 85, 135 & 237.

θεωρουμένων ως ενόπλων συρράξεων.

Προσωπικό πεδίο εφαρμογής

Άρθρο 2.- 1. Το παρόν Πρωτόκολλο θα εφαρμόζεται χωρίς καμία απολύτως διάκριση ως προς τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία ή τις δοξασίες, τις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική προέλευση, την περιουσία, την καταγωγή ή άλλη κατάσταση, ή και ως προς οποιαδήποτε άλλα κριτήρια (εφεξής αποκαλούμενα ως διακρίσεις') αναφορικά με όλα τα άτομα που αποτελούν θύματα ενόπλου συρράξεως όπως προσδιορίζεται στο άρθρο 1.

2. Με τη λήξη της ένοπλης σύρραξης, όλα τα άτομα που στερήθηκαν της ελευθερίας τους ή των οποίων η ελευθερία υπέστη περιορισμό για λόγους συνυφασμένους με την παραπάνω σύρραξη, καθώς και εκείνων που στερήθηκαν της ελευθερίας τους ή των οποίων η ελευθερία υπέστη περιορισμό μετά τη σύρραξη για τους ίδιους λόγους, θα απολαμβάνουν της προστασίας των άρθρων 5 και 6 μέχρι το τέλος της παραπάνω στέρησης ή του περιορισμού της ελευθερίας.

Μη επέμβαση

Άρθρο 3.- 1. Τίποτα στο παρόν Πρωτόκολλο δεν θα αποτελεί αντικείμενο επίκλησης, που θα αποσκοπεί στο να προσβάλλει την κυριαρχία ενός Κράτους ή την ευθύνη της κυβερνήσεως να διατηρεί και να αποκαθιστά, με όλα τα νόμιμα μέσα, το νόμο και την τάξη στο Κράτος ή να προασπίζει την εθνική ενότητα και εδαφική ακεραιότητα του Κράτους.

2. Τίποτα στο παρόν Πρωτόκολλο δεν θα εκλαμβάνεται ως δικαιολογία επέμβασης, άμεσα ή έμμεσα, με οποιονδήποτε λόγο στην ένοπλη σύρραξη ή στις εσωτερικές ή εξωτερικές υποθέσεις του υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους, στο έδαφος του οποίου λαμβάνει χώρα η σύρραξη.

ΜΕΡΟΣ II: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ

Θεμελιώδεις εγγυήσεις

Άρθρο 4. - 1. Όλα τα άτομα τα οποία δεν συμμετέχουν ενεργά ή έχουν παύσει να συμμετέχουν σε εχθροπραξίες, είτε υπέστησαν περιορισμό της ελευθερίας τους είτε όχι, δικαιούνται σεβασμού του προσώπου τους, της τιμής και των πεποιθήσεών τους ως και της άσκησης της θρησκευτικής τους λατρείας. Σε κάθε περίπτωση θα τυγχάνουν ανθρωπιστικής μεταχείρισης χωρίς να ενεργούνται οποιεσδήποτε διακρίσεις εις βάρος τους. Απαγορεύεται η έκδοση διαταγής μα εκτέλεση επιζώντων.

2. Χωρίς να θίγεται ο γενικός χαρακτήρας των παραπάνω, οι ακόλουθες πράξεις κατά των προσώπων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 είναι και παραμένουν απαγορευμένες καθ' οποιονδήποτε χρόνο και τόπο:

(α) η βία κατά της ζωής, της υγείας και της φυσικής ή πνευματικής ευημερίας των ατόμων, ειδικότερα δε ο φόνος, καθώς και η σκληρή μεταχείριση όπως τα βασανιστήρια, οι ακρωτηριασμοί ή οποιαδήποτε μορφή σωματικής τιμωρίας,

(β) οι ομαδικές τιμωρίες,

(γ) η κράτηση ομήρων,

(δ) οι πράξεις τρομοκρατίας,

(ε) η προσβολή της αξιοπρέπειας του ατόμου, και ειδικότερα η ταπεινωτική ή μειωτική μεταχείριση, ο βιασμός, ο εξαναγκασμός σε πορνεία και οποιαδήποτε μορφή άσεμνης επίθεσης,

(ζ) η δουλεία και το δουλεμπόριο σε όλες τους τις μορφές,

(η) η λεηλασία,

(θ) οι απειλές για διάπραξη των παραπάνω πράξεων.

3. Τα παιδιά πρέπει να τυγχάνουν της μέριμνας και βοήθειας που χρειάζονται, συγκεκριμένα:

(α) θα τους παρέχεται μόρφωση, συμπεριλαμβανομένης της θρησκευτικής και ηθικής εκπαίδευσης, σε εναρμονισμό με τις επιθυμίες των γονέων τους ή, εφόσον δεν υπάρχουν γονείς, εκείνων που είναι επιφορτισμένοι με τη φροντίδα τους,

(β) θα λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διευκολύνεται η επανένωση οικογενειών που έχουν χωρίσει προσωρινά,

(γ) τα παιδιά που δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας τους δεν θα στρατολογούνται στις ένοπλες δυνάμεις ή ομάδες ούτε θα επιτρέπεται να λαμβάνουν μέρος σε εχθροπραξίες,

(δ) η ειδική προστασία, που προβλέπεται στο παρόν άρθρο για παιδιά που δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας τους, θα παραμένει εφαρμοστέα σ αυτά, ακόμη και αν λαμβάνουν ενεργό μέρος στις εχθροπραξίες, παρά τις διατάξεις της υποπαραγράφου (γ), και καθίστανται αιχμάλωτοι,

(ε) θα λαμβάνονται μέτρα, οσάκις συντρέχει λόγος, και όπου είναι δυνατόν με τη συγκατάθεση των γονέων τους ή των προσώπων τα οποία δια νόμου ή εθίμου είναι κυρίως επιφορτισμένα με τη φροντίδα τους, Μα την απομάκρυνση των παιδιών προσωρινά από την περιοχή των εχθροπραξιών σε ασφαλέστερη περιοχή εντός της χώρας και θα διασφαλίζονται ότι θα συνοδεύονται από άτομα που φέρουν την ευθύνη της προστασίας και ευημερίας τους.

Άτομα των οποίων η ελευθερία υπέστη περιορισμό

Άρθρο 5.- 1. Επιπρόσθετα με τις διατάξεις του Άρθρου 4, οι ακόλουθες διατάξεις θα τυγχάνουν του ελάχιστου σεβασμού αναφορικά με άτομα τα οποία έχουν στερηθεί της ελευθερίας τους για λόγους που σχετίζονται με την ένοπλη πράξη, είτε αυτά είναι φυλακισμένα είτε κρατούνται:

(α) α τραυματισμένοι και οι άρρωστοι θα τυγχάνουν μεταχείρισης σύμφωνα με το Άρθρο 7,

(β) θα παρέχονται τροφή και πόσιμο νερό στα άτομα που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο, στην ίδια έκταση που παρέχονται στον αστικό πληθυσμό, ως και εγγυήσεις, που αφορούν στην υγιεινή κα-
θώς και στην προστασία απέναντι στις κλιματικές αντιξοότητες και τους κινδύνους της ένοπλης σύρραξης,

(γ) θα επιτρέπεται η χορήγηση σ' αυτά ατομικής ή συλλογικής βοήθειας,

(δ) θα επιτρέπεται να ασκούν τα της θρησκευτικής τους λατρείας και, εφόσον απαιτείται και αρ-
μόζει, θα δέχονται πνευματική συνδρομή από πρόσωπα, όπως στρατιωτικούς ιερείς, που επιτελούν θρη-
σκευτικά καθήκοντα,

(ε) θα έχουν, σε περίπτωση εξαναγκασμού τους σε εργασία, το προνόμιο των εργασιακών συνθηκών και εγγραφών που είναι παρόμοιες μ' εκείνες που απολαμβάνει ο εγχώριος αστικός πληθυσμός.

2. Εκείνοι που είναι υπεύθυνοι για τη φυλάκιση ή κράτηση των ατόμων που αναφέρονται στην πα-
ράγραφο 1 θα τηρούν, μέσα στα όρια των δυνατοτήτων τους, τις ακόλουθες διατάξεις αναφορικά με τα
παραπάνω άτομα:

(α) πλην της περιπτώσεως του κοινού καταλύματος των ανδρών και γυναικών μιας οικογένειας, οι
γυναίκες θα κρατούνται σε χωριστούς χώρους από εκείνους των ανδρών και θα βρίσκονται κάτω από την
άμεση εποπτεία (επίβλεψη) γυναικών,

(β) θα έχουν τη δυνατότητα να στέλνουν και να δέχονται γράμματα και κάρτες, ο αριθμός των οποί-
ων δύναται να περιορίζεται από τις αρμόδιες αρχές εφόσον το θεωρήσουν αναγκαίο,

(γ) οι χώροι φυλάκισης και κράτησης δεν θα βρίσκονται κοντά στην πολεμική ζώνη. Θα γίνεται εκ-
κένωση των ατόμων που αναφέρονται στην παράγραφο 1, εφόσον οι χώροι στους οποίους είναι φυλακι-
σμένοι ή κρατούνται καθίστανται εξαιρετικά εκτεθειμένοι σε κίνδυνο που προέρχεται από την ένοπλη σύρ-
ραξη, εάν η εκκένωση τους μπορεί να πραγματοποιηθεί κάτω από επαρκείς συνθήκες ασφάλειας,

(δ) θα απολαμβάνουν του πλεονεκτήματος των ιατρικών εξετάσεων,

(ε) η φυσική και πνευματική τους υγεία και ακεραιότητα δεν θα καθίσταται επισφαλής από οποια-
δήποτε αδικαιολόγητη πράξη ή παράλειψη. Κατά συνέπεια, απαγορεύεται η υποβολή των προσώπων που
περιγράφονται στο παρόν άρθρο σε οποιαδήποτε ιατρική διαδικασία, η οποία ενδείκνυται από την κα-
τάσταση της υγείας των ενδιαφερομένων προσώπων, και η οποία δεν είναι με τα γενικώς αποδεκτά ιατρι-
κά πρότυπα, που εφαρμόζονται σε ελεύθερα άτομα κάτω από παρόμοιες ιατρικές συνθήκες.

3. Τα άτομα τα οποία δεν καλύπτονται από την παράγραφο 1 αλλά των οποίων η ελευθερία περιορί-
ζεται καθ' οιονδήποτε τρόπο για λόγους που σχετίζονται με την ένοπλη σύρραξη θα τυγχάνουν ανθρωπι-
στικής μεταχείρισης σύμφωνα με το Άρθρο 4 και με τις παραγράφους 1(α), (γ) και (δ), και 2 (β) του πα-
ρόντος Άρθρου.

4. Εφόσον αποφασιστεί η απελευθέρωση των ατόμων που έχουν στερηθεί την ελευθερία τους, θα
λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα διασφάλισης της προστασίας τους από τα πρόσωπα που θα πάρουν
τη σχετική απόφαση.

Ποινική δίωξη

Άρθρο 6.- 1. Το παρόν Άρθρο εφαρμόζεται αναφορικά με τη δίωξη και τιμωρία ποινικών αδικημάτων, που σχετίζονται με την ένοπλη σύρραξη.

2. Καμία καταδικαστική απόφαση δεν θα απαγγέλλεται και καμία ποινή δεν θα εκτελείται σχετικά με άτομο που ευρέθη ένοχο διαπράξεως αδικήματος, παρά μόνο λόγω καταδίκης του καταγνωσθείσας από δικαστήριο, που προσφέρει τις ουσιώδεις εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας. Συγκεκριμένα:

(α) η διαδικασία θα προβλέπει την χωρίς καθυστέρηση γνωστοποίηση στον κατηγορούμενο των στοιχείων της αντικειμενικής υποστάσεως του εγκλήματος που φέρεται ότι διέπραξε και τη χορήγηση σ' αυτόν πριν και κατά τη διάρκεια της δίκης του όλων των αναγκαίων δικαιωμάτων και μέσων αμύνης του,

(β) κανείς δεν θα καταδικάζεται για αδίκημα παρά μόνο με βάση την ατομική ποινική του ευθύνη,

(γ) κανείς δεν θα θεωρείται ένοχος διαπράξεως ποινικού αδικήματος στοιχειοθετημένου πάνω σε οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη η οποία δεν συνιστούσε ποινικό αδίκημα σύμφωνα με το νόμο κατά το χρόνο διαπράξεώς του. Επίσης δεν θα επιβάλλεται βαρύτερη ποινή από εκείνη που είχε θεσπισθεί κατά το χρόνο διαπράξεως του ποινικού αδικήματος. Εάν, μετά τη διάπραξη του αδικήματος, εθεσπίσθη η δια νόμου επιβολή ελαφρότερης ποινής, ο κατηγορούμενος θα επωφελείται αυτού του προνομίου,

(δ) ο κατηγορούμενος για αδίκημα θεωρείται αθώος μέχρις αποδείξεως της ενοχής του σύμφωνα με το νόμο,

(ε) ο κατηγορούμενος για αδίκημα θα απολαμβάνει του δικαιώματος της αυτοπροσώπου εκδικάσεως της υπόθεσής του ενώπιον του δικαστηρίου,

(ζ) κανείς δεν θα εξαναγκάζεται σε μαρτυρική κατάθεση εναντίον του ίδιου του εαυτού του ή σε ομολογία της ενοχής του.

3. Ο καταδικασθείς θα ενημερώνεται κατά την κατάγνωση της καταδικαστικής απόφασης εναντίον του σχετικά με τα δικονομικά και άλλα ένδικα μέσα και για τις αποσβεστικές προθεσμίες εντός των οποίων δύνανται αυτά να ασκηθούν.

4. Δεν θα απαγγέλλεται η θανατική ποινή σε πρόσωπα που ήσαν κάτω των δεκαοκτώ ετών κατά το χρόνο διαπράξεως του αδικήματος και δεν θα εκτελείται κατά εγκύων γυναικών ή μητέρων με μικρά τέκνα.

5. Κατά τη λήξη των εχθροπραξιών, οι αρχές στην εξουσία, θα προσπαθούν να χορηγούν την ευρύτερη δυνατή αμνηστία σε πρόσωπα που συμμετείχαν στην ένοπλη σύρραξη, ή σε εκείνους που στερήθηκαν την ελευθερία τους για λόγους συνυφασμένους με την ένοπλη σύρραξη είτε είναι φυλακισμένοι είτε κρατούνται.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ : ΤΡΑΥΜΑΤΙΕΣ, ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΚΑΙ ΝΑΥΑΓΟΙ

Προστασία και περίθαλψη

Άρθρο 7.- 1. Όλοι οι τραυματίες, ασθενείς και ναυαγοί, ανεξάρτητα εάν έχουν λάβει μέρος στην ένοπλη σύρραξη ή όχι, θα τυγχάνουν σεβασμού και προστασίας.

2. Σε κάθε περίπτωση θα τυγχάνουν ανθρωπιστικής μεταχείρισης και θα τους παρέχεται, στο μέγιστο δυνατό βαθμό και με τη μικρότερη δυνατή καθυστέρηση, η ιατρική περίθαλψη και προσοχή που απαιτεί η κατάστασή τους. Δεν θα γίνεται καμία διάκριση μεταξύ τους, που να βασίζεται σε οποιοσδήποτε λόγους άλλους από τους ιατρικούς.

Έρευνα

Άρθρο 8.- Οσάκις το επιτρέπουν οι περιστάσεις, και συγκεκριμένα μετά από εμπλοκή, θα λαμβάνονται όλα τα δυνατά μέτρα, χωρίς καθυστέρηση, για την αναζήτηση και περισυλλογή των τραυματιών, ασθενών και ναυαγών, για την προστασία τους από δηώσεις και κακομεταχείριση, για τη διασφάλιση της επαρκούς περίθαλψής τους, καθώς και για την αναζήτηση νεκρών, την πρόληψη της σκύλευσής τους και την αξιοπρεπή ταφή τους.

Προστασία ιατρικού και θρησκευτικού προσωπικού

Άρθρο 9.- 1. Το ιατρικό και θρησκευτικό προσωπικό θα τυγχάνει σεβασμού και προστασίας και θα του παρέχεται όλη η διαθέσιμη συνδρομή για την εκτέλεση των καθηκόντων του. Δεν θα εξαναγκάζεται να επιτελεί έργα, που δεν θα είναι συμβατά με την ανθρωπιστική αποστολή του.

2. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, δεν θα απαιτείται από το ιατρικό προσωπικό να δίνει προτεραιότητα σε οποιοδήποτε άτομο παρά μόνο για ιατρικούς λόγους.

Γενική προστασία των ιατρικών καθηκόντων

Άρθρο 10.- 1. Σε καμία περίπτωση δεν θα τιμωρείται οποιοδήποτε άτομο για την εκτέλεση απ' αυτό ιατρικών δραστηριοτήτων συμβατών με την ιατρική δεοντολογία, ανεξάρτητα από το πρόσωπο που ωφελείται απ' αυτές.

2. Τα άτομα που έχουν εμπλακεί σε ιατρικές δραστηριότητες δεν θα εξαναγκάζονται σε εκτέλεση πράξεων ή σε εκτέλεση εργασίας αντίθετης προς, ούτε θα εξαναγκάζονται σε αποχή από πράξεις που απαιτούνται από, τους κανόνες της ιατρικής δεοντολογίας ή άλλους κανόνες οι οποίοι έχουν θεσπισθεί προς όφελος των τραυματιών και ασθενών, ή του παρόντος Πρωτοκόλλου.

3. Οι επαγγελματικές υποχρεώσεις των ατόμων που έχουν εμπλακεί σε ιατρικές δραστηριότητες αναφορικά με πληροφορίες οι οποίες είναι δυνατόν να περιέλθουν σε γνώση τους από τους τραυματίες και ασθενείς υπό την επίβλεψη τους, θα τυγχάνουν σεβασμού σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.

4. Με την επιφύλαξη του εσωτερικού δικαίου, κανένα άτομο που εμπλέκεται σε ιατρικές δραστηριότητες δεν θα διώκεται καθ' οιονδήποτε τρόπο για την άρνηση ή αδυναμία του να παράσχει πληροφορίες που αφορούν τους τραυματίες ή ασθενείς οι οποίοι τελούν, ή ετέλεσαν, υπό την ιατρική του επίβλεψη.

Προστασία των ιατρικών (υγειονομικών) μονάδων και μεταφορικών μέσων

Άρθρο 11.- 1. Οι ιατρικές μονάδες και τα μεταφορικά τους μέσα θα τυγχάνουν σεβασμού και προστασίας καθ' οιονδήποτε χρόνο και δεν θα αποτελούν αντικείμενο επίθεσης.

2. Η προστασία την οποία δικαιούνται οι ιατρικές μονάδες και τα ιατρικά μεταφορικά μέσα δεν θα παύει εκτός εάν συνηθίζουν να διαπράττουν εχθρικές πράξεις που εντάσσονται εκτός των ορίων της ανθρωπιστικής τους λειτουργίας. Η προστασία, όμως, δύναται να παύσει, μόνο μετά την παροχή προειδοποίησης, όπου αυτή συντρέχει, στην οποία θα καθορίζεται εύλογος προθεσμία, και εφόσον η παραπάνω προειδοποίηση απέτυχε να εισακουστεί.

Το διακριτικό έμβλημα

Άρθρο 12.- Υπο τις οδηγίες της ενδιαφερόμενης αρμόδιας αρχής θα επιδεικνύονται από το ιατρικό και θρησκευτικά προσωπικό, καθώς και από τις ιατρικές μονάδες και θα φέρονται από τα οχήματα το διακριτικό έμβλημα του ερυθρού σταυρού ή ερυθράς ημισελήνου ή ο ερυθρός λέων και ο ήλιος σε λευκό πλαίσιο. Θα τυγχάνουν σεβασμού σε κάθε περίπτωση. Δεν θα χρησιμοποιούνται άσκοπα.

ΜΕΡΟΣ IV: ΑΣΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Προστασία του αστικού πληθυσμού

Άρθρο 13.- 1. Ο αστικός πληθυσμός και οι απλοί πολίτες θα απολαμβάνουν γενικής προστασίας έναντι των κινδύνων που προέρχονται από στρατιωτικές επιχειρήσεις. Προκειμένου να δοθεί ισχύς στην παραπάνω προστασία, οι ακόλουθοι κανόνες θα τηρούνται σε κάθε περίπτωση.

2. Ο αστικός πληθυσμός αυτός καθεαυτός, καθώς και οι απλοί ιδιώτες δεν θα αποτελούν αντικείμενο επιθέσεως. Οι ενέργειες ή οι απειλές χρήσης βίας, πρωταρχικός σκοπός των οποίων είναι η εξάπλωση τρόμου στον αστικό πληθυσμό, απαγορεύονται.

3. Οι ιδιώτες θα απολαμβάνουν της προστασίας που παρέχεται στο παρόν Μέρος, εκτός και για εκείνο το χρονικό διάστημα που λαμβάνουν ενεργό μέρος στις εχθροπραξίες.

Προστασία αντικειμένων αναγκαίων για την επιβίωση του αστικού πληθυσμού

Άρθρο 14.- Ο εξαναγκασμός σε λιμοκτονία των πολιτών ως μέθοδος μάχης απαγορεύεται. Ως εκ τούτου απαγορεύεται η επίθεση, η καταστροφή, η απομάκρυνση ή η περιαγωγή σε κατάσταση αχρηστίας για τον παραπάνω σκοπό, αντικειμένων αναγκαίων για την επιβίωση του αστικού πληθυσμού όπως των τροφίμων, των αγροτικών περιοχών των προορισμένων για την παραγωγή τροφίμων, της συγκομιδής, των ζώων, των εγκαταστάσεων πόσιμου ύδατος και των εφοδίων ως και των αρδευτικών έργων.

Προστασία έργων και εγκαταστάσεων που περικλείουν επικίνδυνες δυνάμεις

Άρθρο 15.- Έργα ή εγκαταστάσεις που περικλείουν επικίνδυνες δυνάμεις, όπως φράγματα, αντι-πλημμυρικές τάφροι, σταθμοί παραγωγής πυρηνικής ενέργειας δεν θα αποτελούν αντικείμενο επίθεσης, έστω κι αν αυτά τα αντικείμενα συνιστούν στρατιωτικούς στόχους, εάν η επίθεση αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα την απελευθέρωση (έκκλιση) επικινδύνων δυνάμεων και συνεπακόλουθες σοβαρές απώλειες ανάμεσα στον αστικό πληθυσμό.

Προστασία πολιτιστικών αντικειμένων και χώρων λατρείας

Άρθρο 16.- Με την επιφύλαξη των διατάξεων της Σύμβασης της Χάγης για την Προστασία της Πολιτιστικής Περιουσίας σε Περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης της 14ης Μαρτίου 1954, απαγορεύεται η διάπραξη εχθρικών πράξεων κατευθυνόμενων σε ιστορικά μνημεία, έργα τέχνης ή χώρους λατρείας που αποτελούν την πολιτιστική και πνευματική κληρονομιά των λαών, ως και η χρησιμοποίησή τους προς υποστήριξη στρατιωτικών επιχειρήσεων.

Απαγόρευση της αναγκαστικής μετακίνησης πολιτών

Άρθρο 17.- 1. Δεν θα διατάσσεται η μετακίνηση του αστικού πληθυσμού για λόγους που σχετίζονται με τη σύρραξη, εκτός κι αν το επιτάσσει η ασφάλεια των εμπλεκόμενων πολιτών ή επιτακτικοί στρατιωτικοί λόγοι. Σε περίπτωση που θα πρέπει να πραγματοποιηθούν οι παραπάνω μετακινήσεις, θα λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να είναι δυνατή η υποδοχή του αστικού πληθυσμού κάτω από ικανοποιητικές συνθήκες στέγασης, υγιεινής, υγείας, προστασίας και διατροφής.

2. Οι πολίτες δεν θα εξαναγκάζονται να εγκαταλείπουν την περιοχή τους για λόγους που σχετίζονται με τη σύρραξη.

Εταιρίες περιθάλψεως και ενέργειες περιθάλψεως

Άρθρο 18.- 1. Εταιρίες περιθάλψεως, που είναι εγκατεστημένες στο έδαφος υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους, όπως οι οργανισμοί Ερυθρού Σταυρού (Ερυθρά Ημισέληνος, Ερυθρός Λέων και Ήλιος), δύναται να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε επιτέλεση των παραδοσιακών καθηκόντων τους αναφορικά με τα θύματα ένοπλης σύρραξης. Ο άμαχος πληθυσμός δύναται, έστω και με δική του πρωτοβουλία, να προσφέρεται για την περισυλλογή και περίθαλψη των τραυματιών, αρρώστων και ναυαγών.

2. Σε περίπτωση που ο άμαχος πληθυσμός υποφέρει μεγάλες κακουχίες λόγω της έλλειψης εφοδίων απαραίτητων για την επιβίωσή του, όπως τροφίμων και υγειονομικού υλικού, θα αναλαμβάνονται, με τη συγκατάθεση του ενδιαφερόμενου υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους, πράξεις ανακούφισης του αστικού πληθυσμού, οι οποίες είναι αποκλειστικά ανθρωπιστικής και απροκατάληπτης φύσης και οι οποίες ενεργούνται χωρίς διακρίσεις.

ΜΕΡΟΣ V: ΑΚΡΟΤΕΛΕΥΤΙΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Διάδοση

Άρθρο 19.- Το παρόν πρωτόκολλο θα διαδίδεται όσο το δυνατόν ευρύτερα.

Υπογραφή

Άρθρο 20.- Το παρόν Πρωτόκολλο θα είναι ανοικτό για υπογραφή από τα Μέρη των Συμφωνιών έξι μήνες μετά την υπογραφή της Τελικής Πράξης και θα παραμείνει ανοικτό για περίοδο δώδεκα μηνών.

Επικύρωση

Άρθρο 21.- Το παρόν Πρωτόκολλο το ταχύτερο δυνατό. Τα όργανα επικύρωσης θα κατατίθενται στο Ελβετικό Ομοσπονδιακό Συμβούλιο που είναι ο θεματοφύλακας των Συμφωνιών.

Προσχώρηση

Άρθρο 22.- Το παρόν Πρωτόκολλο θα είναι ανοικτό για προσχώρηση από οποιοδήποτε Μέρος των Συμφωνιών που δεν το έχει υπογράψει. Τα όργανα προσχώρησης θα κατατίθενται στο θεματοφύλακα.

Θέση σε Ισχύ

Άρθρο 23.- 1. Το παρόν Πρωτόκολλο θα τεθεί σε ισχύ μετά την κατάθεση δύο οργάνων επικύρωσης ή προσχώρησης.

2. Για κάθε Μέρος των Συμφωνιών που εφεξής θα επικυρώνει ή θα προσχωρεί στο παρόν Πρωτόκολλο, αυτό θα τίθεται σε ισχύ έξι μήνες μετά την κατάθεση από το παραπάνω Μέρος του οργάνου επικύρωσης ή προσχώρησής του.

Τροποποιήσεις

Άρθρο 24.- 1. Οποιοδήποτε υψηλό Συμβαλλόμενο Μέρος δύναται να προτείνει τροποποιήσεις του παρόντος Πρωτοκόλλου. Το κείμενο κάθε προτεινόμενης τροποποίησης θα διαβιβάζεται στο θεματοφύλακα, ο οποίος θα αποφασίζει, μετά από διαβουλεύσεις με όλα τα Συμβαλλόμενα Μέρη και τη Διεθνή Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού, εάν θα πρέπει να συγκληθεί διάσκεψη για να εξετάσει την προτεινόμενη τροποποίηση.

2. Ο θεματοφύλακας θα προσκαλεί στη διάσκεψη αυτή όλα τα υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη καθώς και τα Μέρη των Συμφωνιών, είτε έχουν υπογράψει το παρόν Πρωτόκολλο είτε όχι.

Καταγγελία

Άρθρο 25.- 1. Σε περίπτωση καταγγελίας του παρόντος Πρωτοκόλλου από Συμβαλλόμενο Μέρος, η καταγγελία θα ισχύσει μόνο μετά την πάροδο έξι μηνών από τη λήψη του οργάνου καταγγελίας. Εάν, όμως κατά τη λήξη των έξι μηνών, το Καταγγέλλον Μέρος έχει εμπλακεί στην κατάσταση που αναφέρεται στο Άρθρο 1, η καταγγελία δεν θα ισχύσει πριν το τέλος της ένοπλης σύρραξης. Τα άτομα που έχουν στερηθεί την ελευθερία τους, ή των οποίων η ελευθερία έχει υποστεί περιορισμό, για λόγους συνυφασμένους με τη σύρραξη, θα συνεχίσουν παρά ταύτα να επωφελούνται των διατάξεων του παρόντος Πρωτοκόλλου μέχρι την οριστική τους απελευθέρωση.

2. Η καταγγελία θα γνωστοποιείται εγγράφως στο θεματοφύλακα, ο οποίος θα τη διαβιβάζει σε όλα τα υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη.

Γνωστοποιήσεις

Άρθρο 26.- Ο θεματοφύλακας θα πληροφορεί τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη καθώς και τα Μέρη των Συμφωνιών, είτε αυτά έχουν υπογράψει το παρόν Πρωτόκολλο είτε όχι, σχετικά με:

(α) τις υπογραφές που έχουν τεθεί στο παρόν Πρωτόκολλο και με την κατάθεση των οργάνων επικύρωσης και προσχώρησης σύμφωνα με τα Άρθρα 21 και 22,

(β) την ημερομηνία θέσεως σε ισχύ του παρόντος Πρωτοκόλλου σύμφωνα με το Άρθρο 23, και

(γ) τις κοινοποιήσεις και διακηρύξεις που ελήφθησαν σύμφωνα με το Άρθρο 24.

Καταχώριση

Άρθρο 27.- 1. Μετά τη θέση του σε ισχύ, το παρόν Πρωτόκολλο θα διαβιβάζεται από το θεματοφύλακα στη Γραμματεία των Ηνωμένων Εθνών για καταχώριση και δημοσίευση, σύμφωνα με το Άρθρο 102 του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

2. Ο θεματοφύλακας θα ενημερώνει επίσης τη Γραμματεία των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με όλες τις επικυρώσεις και προσχωρήσεις που έλαβε σε σχέση με το παρόν Πρωτόκολλο.

Αυθεντικά κείμενα

Άρθρο 28.- Το πρωτότυπο του παρόντος πρωτοκόλλου, του οποίου τα κείμενα στην αραβική, κινέζικη, αγγλική, γαλλική, ρωσική και ισπανική γλώσσα είναι εξίσου αυθεντικά, θα κατατίθενται στο θεματοφύλακα, ο οποίος θα διαβιβάζει επικυρωμένα ακριβή αντίγραφα τούτου προς όλα τα Μέρη των Συμφωνιών.